

- 92 *Fallit in re emptā cum pecunia Ecclesie, militatis, vniuersitatis, & minoris; tunc enim res sit illorum quorum est pecunia.*
- 93 *Communicari debet emptum nomine proprio, si positum fuit à socio emptore in estimo communi, tunc enim vtrique acquiritur.*
- 94 *Emptum à tutore cum pecunia minoris, communicatur cum minore, licet tutor proprio nomine emisset; Et quid si emptor non fuisset tutor, sed extraneus.*
- 95 *Quibus casibus res emptā communicari debet consocijs.*
- 96 *Emens rem antequam actione pro socio conueniatur, ut eam communique, illam legare possit, vel vendere.*
- 97 *Lucrum quod quis socio contradicente quesuit, precipuum negotiantis est, & illud communicare non tenetur.*
- 98 *Lucrum illicitum, proprie lucrum appellatur.*
- 99 *Lucrum ex delicto non communicatur.*
- 100 *Socius qui percipit lucrum illicitum à socio scienter, videtur se adstringere ad restitutionem, & ad pœnam.*
- 101 *Lucrum debet esse sine dolo.*
- 102 *Lucra acquisita per prauitatem vsurariam non communicantur.*
- 103 *Usurę de iure Diuino, & Canonico prohibetę sunt.*
- 104 *Lucra facta à Prędonibus non communicantur alijs.*
- 105 *Quesita in ludo, ex illicita causa censentur acquisita, vnde nec talia lucra socijs communicantur.*
- 106 *Non communicatur lucrum ab Hypocrita, per Hypocrisiam factum, & communicatum restituitur pauperibus.*
- 107 *Lucra illicita communicata potest socius, qui ea communicauit de Societate deducere si fuerit condemnatus ad illa restituenda.*
- 108 *Lucra vsurariorum, officialium, meretricum, & Aduocatorum an restituantur. Remissiuę.*
- 109 *Socius communicare non tenetur parua lucra.*
- 110 *Res casu, vel fortuna inuentę per vnum socium, non communicantur etiam si Societas fuerit occasio illius lucri.*
- 111 *Fallit in socijs omnium bonorum, quando tamen tale inuentum fiebat occupantis, vt thesaurus, & gemme inuentę in litore maris; secus in rebus, quę occupantis non efficiebantur.*
- 112 *Colonus reperiens arando in fundo Thesaurum, lucratur dimidiam, alteram Domino fundi restituit.*
- 113 *Socius itinere, quicquid inuenit in itinere, consocio communicare tenetur.*
- 114 *Lucrum quod frater, vel socius acquirit ex officio non communicatur alijs.*
- 115 *Aduenticium peculium illud est, quod frater ex suis laboribus lucratus est.*
- 116 *Quasi castrense peculium est, quod percipitur in officijs ex publico.*
- 117 *Aduenticia non conferuntur.*

- 118 *Peculium quasi Castrense, ad instar Castrensis redactum fuit.*
- 119 *Castrensia fratribus non conferuntur.*
- 120 *Lucrum quesitum ex officio non communicatur fratribus, etiam si ipsi patenam hereditatem indiuisam tenerent.*
- 121 *Non communicantur lucra quesita ex officio, etiam si frater acquirens, substitutus fuisset ab alio fratre.*
- 122 *Imperitia vnus alteri obesse non debet.*
- 123 *Non communicatur lucrum quando socius cum promississet ponere in Societate tercentum, & socio ponenti operas dare lucrum integrum de centum, sibi reliqua detinendo, promissa deinde non adimpleuisset, sed posuisset in societate centum tantummodo. Tunc enim totum lucrum erit socij ponentis operas vigore conuentionis, fallit vt num. 128.*
- 124 *Conuenticio facta de partibus lucri, & damni seruanda est.*
- 125 *Pacta sunt seruanda.*
- 126 *Fallit quando aliquid noui accidit.*
- 127 *In Societate pars lucri attribuenda est pecunie.*
- 129 *Socius communicare non tenetur donatum sibi à Principe, vel ab alio.*
- 130 *Donum communicari debet consocio si fuit factum contemplatione Societatis & traditur quomodo cognoscatur an contemplatione societatis fuerit donatum nec ne.*
- 131 *Clericus non communicat lucra per eum facta, fratribus viuentibus ad vnum panem, & vinum.*
- 132 *Opinio Authoris in materia lucri Clericorum.*
- 133 *Lucrum acquisitum extra rem Societatis non communicatur socijs, quod etiam extenditur in hereditibus.*
- 134 *Fallit quando nomini communi socius acquireret, nam tunc communicatur lucrum, licet extra rem Societatis quesitum fuisset.*

CAPVT DECIMVM.

De Lucro.

DE damno diximus supra in duobus proximioribus capitibus. Nunc de lucro conueniens est, vt despiciamus, de quo in l. mutius, ff. pro soc. habet esse id, quod superest omni damno deducto. Hoc idem etiam comprobatur Ioan. Lup. in rep. rubr. de don. int. vir. & vxor. col. 149. in prin. & Oinot. de Societ. in inst. lib. 3. n. 9. & seq. Dec. cons. 116. n. 5. & Bart. & Bal. in d. l. mutius. Et faciunt tradita per Ang. in sing. verb. lucrum, & per gl. fin. in l. per diuersas. C. mand. & not. per l. illud C. de collat. vbi lucrum dicitur id, quod superest deducta impensa, & labore personę, & æstimatione laboris personę, & Barth. Socin. cons. 265. incip. presentis par. 2. versic. secunda difficultas.

Regulam igitur in hoc decimo capite constituenda est. Quod in statu Societatis omne lucrum inter socios sit communicandum. *Spec. de iudic. §. sequitur videre. vers. Quod si duo fratres, & Io. Oinot. in prin. tit. de Societ. in fl. lib. 3. n. 8. per l. si non fuerint, 29. & per l. planè si ambo, ff. pro socio. Vbi tantus ille vir, quid etiam pro lucro intelligendum, & quomodo lucri partes faciendæ sint, sufficienter declarat n. 9. 10. 11. & 12. & Bart. in l. vnus in principio, ff. pro soc. Vbi tunc solum esse Societatem affirmat quando lucra, & damna communicantur.*

Amplia primo regulam (& hæc ampliatio venit illatiuè ex regula) procedere etiam quando inter socios fuit contracta societas omnium bonorum. Tunc enim omnes res, quæ coeuntium sunt continuò communicantur, *l. 1. §. in Societate ff. pro soc. siue acquirantur titulo hereditario, not. Ang. in inst. §. manet, in prin. de Societ. per tex. ibi, & per l. 3. §. 2. & l. coiri, ff. pro soc. siue acquirantur titulo legati, siue donationis, siue alia quamcumque ratione, tex. optimus est in l. cum duobus §. socium, & §. si inter, ff. pro soc. & tex. in l. ea vero, §. cum specialiter, ff. pro socio, cum simill. & id. Ang. Aret. in fl. de societ. §. manet n. 3. vbi quando Societas est omnium bonorum dicit, quod etiam stipèdia, quæ quis habet de publico, vt Doctor legens, vel ex causa lucratiua, vel alio modo, cogitur fratri, vel alio, qui consocij sint omnium bonorum communicare; *cit. tex. in l. si fratres, ff. pro socio. Huius ampliacionis restrictionem vide inferius sub numero 98.**

Amplia secundo regulam (& hæc ampliatio infertur ex præcedenti) procedere etiam in rebus emptis à consocio omnium bonorum. Nam quod hæc debeant alijs communicari, est *tex. in l. si quis societatem, & ibi Bal. & gl. & l. coiri, ff. pro soc. & faciunt, quæ generaliter dixi hoc eod. cap. ampl. 1. n. 3. & cap. 2. Quomod. contrab. n. 23. & 24. secus autem si non sint socij omnium bonorum, ad tradita per me inferius hoc eod. cap. limit. 4. num. 76.*

Extende hanc secundam ampliacionem etiam in re emptà à fratre, qui socius sit omnium bonorum, nomine proprio, secreto, & separatim; Si enim frater iste bona communia habebat cum fratre, & per multa tempora inuicem fructus, & lucra generaliter omnia communicauerint, tenetur etiam communicare tale emptum. Ita consuluit in proprijs terminis *Bal. in cons. incip. in Christi nomine, Amen. Ad euidentiam, & voluit, id. Bal. in l. 1. C. si quis al. vel. tibi, & Alex. cons. 68. par. 2. & melius, cons. 36. & seq. par. 4. vbi dicit fratrem, qui sit socius omnium bonorum, & qui emit altero fratre ignorante, communicare debere emptum fratri, secundum *Bal. in d. l. 1. quem sequitur Pet. de Anch. cons. 133. & cons. 234. vers. quid si vnus clam emat. Huius extensionis limitationem vide infer. hoc eod. cap. limitat. 4. n. 76. & seqq.**

Restringe tamen supradictam secundam ampliacionem, quando socius

7 cius omnium bonorum protestatus fuerit ante emptionem, quod sibi soli intendat acquirere non consocio; Nam tunc cum ex hoc videatur dissolui Societas, quæ dissensu dissoluitur, *§. manet. inst. de Societat. Vbi Scribb. tale emptum consocijs communicandum non erit, ad Bal. in c. 1. col. 2. de benef. frat. in vs. feud. vbi loquitur in fratre.*

Amplia tertio regulam procedere nedum quando de lucro communicando fuerit inter socios conuentum, verum etiam quando de lucro nihil conuentum fuerit; Nam & hoc casu lucrum communicari voluit, *Io. Oinot. d. tit. de Societ. in princ. n. 12. in fi. & faciunt tradita per Ang. Aret. inst. de Societ. §. de illa n. 4. & Soc. Iun. in Rybr. tit. de acq. possess. coment. n. 41. vbi dicit illum, quod in damno statuitur in lucro etiam procedere, quia est eadem ratio; Et vide, quæ dixi superius proximiori cap. ampliat. prima, n. 3. & seqq. Huius autem ampliacionis ratio esse potest, quia de natura Societatis est, vt lucra in Societate sint communia, *l. cum duobus, §. damna, & l. si non fuerint, ff. pro socio.**

Amplia quarto eandem regulam procedere, etiam si fuerint inter socios conuentum, vt vnus sentiret totum damnum, alter vero caperet totum lucrum; Nam ex eo, quod non valet tale pactum, lucrum, & damnum eo pacto non obstante communicabitur, *ad ea, quæ tradit Io. Oinot. d. tit. inst. §. de illa, n. 3. Et dixi ego in simili de damno in præcedenti proximiori cap. Ampl. 2. n. 7. & seq. & facit Glos. in cap. plerique 14. q. 3. Ceph. cons. 248. n. 34. vol. 2. & Bal. in l. 1. C. pro soc. vbi non valet societas cum vnus ex socijs lucrum consequi vult, nullum autem damnum pati. Huius ampliacionis ratio potissima esse potest, quia tale pactum est contra naturam contractus, *arg. d. l. cum duobus, §. damna, ff. pro socio, & d. l. si non fuerint. Vnde pro nullo haberet. Bal. in l. 2. C. de contrahen. empt. & in margin. ver. pactum, vers. 4.**

Amplia quinto regulam supradictam etiam in casu quo duo contracterint Societatem, & vnus iuerit ad emendas merces, & lucratus fuerit; Nam si interim eo ignorante socius decessisset, licet lucrum, & damnum cum hæredibus defuncti communicari non videatur, quia societas ad hæredem non transit, *vt dixi cap. 6. vers. 6. finitur, tamen lucrum, & damnum communicandum esset cum hærede propter ignorantiam mortis, sicut in mandato, tex. est in l. actione, §. quod si ff. pro soc. secundum Bal. ibi; etiam Pet. de Perus. tract. de duob. frat. par. 11. q. 7.*

Amplia sexto procedere regulam non solum in supradictis societatum generibus, verum etiam in societate animalium, in qua lucra quoque esse communicanda, testatur *Azor. in fl. mor. lib. 9. par. 3. cap. 8. vers. 10.*

13 Inò si animalia darentur, vt commoda, alimenta, fructus, impeniæ, &c. non essent communia, non diceretur Societas, *id. Azor. loc. citato, d. lib. 9.*

Amplia septimo regulam procedere nedum inter socios omnium bono-

in l. fundus, ff. de fam. ercis. & ibi Bart. & facit l. si Societatem vniuers. ff. pro socio, & l. ea verò, S. cum specialiter, eo. tit. vbi socij omnium bonorum vndecumque, & qualitercumq; quæ sita communicant. Nec obstat, quod potius isti fructus communicari non debere videantur, quia mariti sunt propter onera matrimonij, l. pro oneribus, C. de iur. dot. Nam respondeo, quod socios omnium bonorum onera matrimonij pariter sustinere præsupponitur. Dixi communicari tales fructus si fratres, & socij sine omnium bonorum, quia alias in societatibus particularibus, secus forsitan esset, nam soli marito cederent ad onera matrimonij sustinenda, secundum Pet. de Perus. in cons. incip. Quoniam iam dudum, lib. 14.

Extende primo hanc nonam ampliacionem procedere etiam in ipsa dote. Hæc namque communicari debet inter socios omnium bonorum, siue sint fratres, siue extranei, tex. est in l. si vnus, S. actione, cum l. seq. ff. pro soc. Dominium enim illius marito quæritur constante matrimonio, Bar. in l. neque, ff. de imp. in re. dot. Imò constante matrimonio maritus tantum habet actionem pro dote, l. vbi, C. de iur. dot. & no. Host. in c. cum contingat. de iure iur. in prin. Ergo communicari debet consocijs omnium bonorum, ad tradita generaliter supr. ampliati. 1. n. 3. hoc eod. cap. Benè verum est, quod postea finito tempore Societatis, dos non venit in diuisione, sed ante omnia debet detrahi per sustinentem onera matrimonij. Bart. in l. actione, S. fin. cum l. seq. per tex. ibi. ff. pro soc. Spec. de iudic. S. 4. quid si communione, & Bal. in l. si patruus, C. comm. vtrius. iud. & in cons. incip. in Christi nomine, Amen. Proponitur, &c.

Extende secundo eandem nonam ampliacionem procedere in zoijs iocalijs, & ornamentis vxoris mortuæ: Hæc enim sunt viri, qui debet ea fratribus socijs omnium bonorum communicare. Bal. in l. cum te. C. de don. ant. nup.

Extende tertio eandem nonam ampliacionem procedere etiam in lucto ex dote prouenienti vni ex fratribus, vel socijs omnium bonorum; licet enim, prout superius dixi num. 24. ista lucra communicari non debere videantur, quia mariti sunt ob onera matrimonij, quæ sustinuit d. l. pro oneribus, C. de iur. dot. & l. dotis, ff. de iur. dotium, tamen communicari verius est alteri fratri omnium bonorum consocio, cum ille pariter onera matrimonij sustinuisse præsupponatur, d. l. fundus, vbi Bal. ff. fam. ercis. & Glos. est singularis, in l. si eo tempore ff. pro soc. vbi socijs omnium bonorum communicari debet lucrum dotis, si illi onera matrimonij pariter cum fratre, vel socio sustinuerunt. Nec obstant huic nostræ extensioni, quæ in contrarium videtur voluisse Bart. in tract. de duob. fratrib. 1. par. prin. quæ sit. vlt. & quæ actantur per DD. in l. quod scitis, & in l. 1. & seq. C. de bo. quæ lib. & in gl. in l. dotem, ff. de castr. pecul. & in l. si cum dotem, S. transgrediamur, ff. sol. mat. Nam loquuntur in casu, quo Societas non sit omnium bonorum. Quare ex his.

Restringe

Restringe hanc tertiam extensionem non procedere in fratribus, vel socijs, qui non sint socij omnium bonorum; Nam huiusmodi fratres, vel socij diuidere cogendi non sunt lucrum dotis, quando altero eorum obuenerit mortuo patre, sed tunc est illi præcipuum, sicut præcipuum ei etiam est quædo lucratur superstiti patre, si tamen ipse filius onera matrimonij sustinuit; secus si talia onera fuerunt penes patrem. Nam tunc tale lucrum diuidendum est inter fratres. Hæc est distinctio Bart. in tra. de duob. fratrib. quæst. 5. art. 1. quam licet improbent Raph. & Alex. in l. si cum dotem, S. transgrediamur, ff. sol. mat. Confirmat tamen tex. in l. actione, S. si. ff. pro soc. & sequuntur Lud. Rom. in auth. ex testamento, C. de col. & latissime Dec. in cons. 68. & Bal. in l. 2. C. fam. erc.

Amplia 10. propositâ regulâ nedum in fratre, qui socius sit omnium bonorum, sed etiam inf. in fratre, qui socius sit rei particularis, quando vxorem accepit viuo patre, & etiâ eo superstiti morte vxoris lucratus est dotem, seu partem illius, virtute iuris municipalis, vel pacti; Hoc enim casu patre deinde mortuo tale dotis lucrum non erit proprium illius, sed communicabitur cum fratribus, Bal. in l. vxor tua. C. fam. ercis. vbi sequitur Dyn. in d. l. cum dotem, S. transgrediamur, ff. sol. mat. dicit quod si socer subijt onera matrimonij, hoc lucrum est profectitium, & ipse lucratur. Et si acquiritur filio ex forma statuti, non durat penes eum nisi quoddam momento tamquam profectitium.

Contra hanc ampliacionem decimam sentire videntur Bar. in d. l. si cum dotem, S. transgrediamur, ff. sol. matr. Ang. in l. 1. C. de bo. quæ liber. Bal. in auth. ex testamento, col. 10. C. de collat. gl. in l. quod scitis; ver. dotis, C. de bo. quæ lib. & Castr. in d. S. transgrediamur. Sed nõ obstat, nam ampliatio nostra procedit quando pater onera matrimonij sustinuit, hæc vero Bart. sententia, & sequacium, quando talia onera fuerunt penes filium. Talem distinctionem inuenio apud eundem Bartolum in l. si dotem, ff. de castr. pec. vbi aperte dicit, quod quando statutum expresse vult virum lucrum dotis facere, tunc non communicatur, sed illud vir habet sibi præcipuum: quando verò generaliter loquitur, eum scilicet, qui dotem accepit eam lucrari, tunc dicit, quod est propria filij, si matrimonij onera sustinuit: & est patris, & consequenter diuidenda inter fratres post ipsius mortem, si ipse pater talia onera supportauit.

Restringe idcirco ex his hanc decimam ampliacionem si filius subiecit onera matrimonij, id est ex suis lucris aluerit vxorem; Tunc enim ipse filius lucratur dotem cum effectu. Ita quoque sentit post Bart. in d. l. si dotem, ff. de castr. pec. Salicetus in l. 2. C. fam. ercis. & Alex. in l. si cum dotem, S. transgrediamur, ff. sol. mat. Et ratio potest esse, quia tale lucrum aduentitium dicitur. Bal. in l. si donaturus, S. si quis indebitum, ff. de cond. ob cau. l. 1. vbi Bal. C. de bon. quæ lib. Dec. in l. in eo. n. 6. 7. ff. de reg. iur. Card. Par. cons. 137. vol. 1. n. 5. Bart. in d. l. si cum dotem, S. transgrediamur, ff. sol. mat. &

Ang.

Ang. in auth. de emphyt. S. ascriptio; & non communicatur fratribus, quia cum illis nulla intelligebatur contracta Societas tempore dicti lucri acquisiti, ex eo, quod pater vivebat, l. fin. C. de collat. l. frater à fratre, ff. de cond. ind. Bal. in l. cum oportet, in pri. in 2. col. ad fi. vers. quæro quare fratres, C. de bo. quæ lib. vbi ideo dicit, quod quilibet sibi acquirit, & alteri conferre non tenetur: Et dixi ego superius cap. 2. Quomodo contrah. limit. 5. n. 53. & seq. secundum Oinot. in st. de act. lib. 4. S. quædam actiones, n. 41. & secundum tex. in l. fin. C. de collat. Nec obstat, quod in isto lucro, vt asseritur aduentitio pater debet esse usufructuarius, l. 1. & ibi DD. C. de bo. mater. l. si. C. de bon. quæ lib. & faciunt tradita per Par. in cons. 130. n. 7. vol. 2. & not. in S. in st. per quas person. Nam respondeo, quod pater dissimulando videtur vsum fructum remittere, ad l. cum oportet, S. fin. autem, C. de bon. quæ lib. & Bal. in l. vxorem, col. 1. vers. ius pater, C. de cond. inf. & Bertach. in 4. par. sui reper. litera P. ver. pater usufructuarius, vers. 9. vbi dicit, quod pater permittens filium percipere fructus bonorum aduentitiorum, vsum fructum, qui ad ipsum spectat ei tacite videtur donare, & valet donatio hæc, itaut secundum communem opinionem eos fructus post mortem patris cum alijs fructibus conferre non teneatur: Citat infinitos Doctores, à quibus tamen testatur dissentire Alex. in auth. ex testamento, & Iason. in l. fin. n. 3. C. de collat.

Restringe secundo eandem decimam ampliationem quando patre mortuo, frater, qui socius non sit omnium bonorum dotem lucraretur; Tunc enim quod tale lucrum sit præcipuum illius, & nihil fratribus conferre teneatur est casus notabilis in l. vxortua. C. fam. ercis. Imò quod illa dos non veniat in diuisione, sed debet ante omnia detrahi per eum, qui onera matrimonij sustinuit, est tex. in l. actione, S. fin. & ibi Bar. cum l. seq. ff. pro soc. l. 2. C. fam. ercis. & l. si filia, S. hoc amplius, ff. fam. ercis. & Bal. in l. assiduis, C. qui pot. in pig. bal. col. 3. Ratio esse potest, quia fratres onera matrimonij non supportauerunt, ad ea, quæ generaliter dixi superius ampliat. 9. n. 28. vers. extende 3. hoc eod. cap. Ad hanc restrictionis rationem quoque faciunt, quæ dicit Bal. in d. l. vxortua. Vbi tradit, quod filius emancipatus potest exigere dotem suæ vxoris à patre, quia vbi onera matrimonij sunt, ibi debet esse dos, quæ pro ipsis oneribus debet deferuire l. dotis fructus, & l. pro oneribus, C. de iur. dotium: & hoc dictum Baldi sequitur Io. de Por. in l. si constante, S. si exhereditatio, ff. sol. mat.

In materia dotium Ferrar. in form. libell. in cau. Societ. distinguit hoc modo: Aut matrimonium, & dotis datio præcessit Societatem: Aut è conuerso: & utroque casu subdistingue: quia aut durat Societas, & matrimonium, & tunc fit communis vsum fructus dotis tantum proprietate salua; Aut Societas dissoluitur, & durat matrimonium, & tunc nulla fit dotis communio, citat Socin. cons. 213. col. pen. vers. quinta conclusio, vol. 2. Paris. cons. 100. n. 21. vol. 2. Rol. à Val. cons. 7. n. 41. vol. 1. Aut è conuerso durat

durat Societas, & matrimonium dissoluitur, & tunc si morte vxoris ita, quod maritus lucretur dotem, vel ex pacto, vel ex lege, fit communio dotis, citat Dec. cons. 66. & seq. & cons. 560. Ruin. cons. 10. & alios: Si vero matrimonium dissoluitur morte viri, fit restitutio ipsius dotis vxori, & non communio, vt l. actione, S. fin. cum l. seq. in prin. ff. pro soc. Hæc scribit Ferrar. quæ tamquam proximè veritati non mihi displicent, cum à nobis, ipse non dissentiat, si rectè intelligatur.

Amplia 11. regulam quando vivente patre filius aliquid cum pecunia patris lucratur; hoc enim casu, quod tale lucrum tamquam profectitium patri totum acquiratur & consequenter eo mortuo inter fratres communicari debeat, est tex. in l. certum, C. fam. ercis. secundum Bertach. in reper. par. 2. litera F. verb. fructus communicantur, vers. pen. & fuit opinio Gl. in l. cum oportet, C. de bon. quæ lib. quam securus fuit Spec. in tit. de iudic. S. sequitur, vers. quid si alter; & facit ad hoc tex. in S. sancitum. in st. per quas pers. vbi si aliquid ex re patris filio obuenerit, totum patri acquiratur. Ergo inter fratres communicandum, secundum d. l. certum.

Hanc ampliationem probare etiam videtur, Flo. in l. ex re, ff. de vsuf. vbi dicit tale lucrum dici profectitium, & esse fratribus communicandum. Vide ad hoc Bart. in d. l. certum. col. 1. C. fam. ercis. & tex. in l. si patruus, & ibi Bart. C. com. vtr. iud. & in l. illud, C. de collat.

Verum quod totum lucrum, quando cum pecunia patris filius negociatur, communicari non debeat cum fratribus diuisionis tempore, sed lucri tantummodo medietas, voluit Gl. in l. cum oportet, C. de bo. quæ lib. & Bart. in l. si tibi, S. si pactus, ff. de pact. vbi dicit, quod totum lucrum factum cum pecunia patris non dicitur profectitium, sed pro medietate tantum, quia pro alia dicitur aduentitium tamquam debitum sibi operis suis; Et ita dicit se pluries consuluisse. Hoc idem repetit id. Bart. in l. 1. S. nec castrense ff. de col. bon. & in d. l. cum oportet; & in suo tract. de duob. fratr. 1. par. quæst. 2. & voluisse videtur Dec. in l. illud, col. 3. & 4. C. de coll. Lud. Rom. cons. 469. Socin. cons. 192. vol. 1. & Phil. Corn. cons. 311. vol. 3. col. 3. & cons. 285. col. 2. vol. 1.

Vnde medietas solum, quæ pecuniæ patris attribui debet, erit inter fratres deinde communicanda tamquam profectitium peculium, ad d. l. certum. Alia autem medietas non item, quia aduentitium lucrum dicitur, S. quod autem ex alia in st. Per quas pers. Bertach. in 3. par. sui reper. verb. lucrum filij, vers. 4. vbi citat Bar. Bal. & DD. in d. l. cum oportet, C. de bon. quæ lib. & Bart. in l. illud, de collat. & in auth. vnde si parens, C. de inof. test. Huius sententiæ ratio fundari potest præsertim in tex. in st. Per quas pers. S. quod autem, dum ibi dicitur textus: ne quod ei filio suis laboribus accessit hoc in alium, & c. & in d. l. cum oportet, ibi, filij non lugebunt, & c. Et facit, quod generaliter dicam in socijs cap. seq. num. . . . quorum si vnus pecuniam, alter operam, atque industriam ponit, medietas ponenti

pecuniam, & medietas ponenti operam tribuitur, *Bal. in d. aub. ex testamento, col. 7. C. de collat. vbi fallentiam ponit, & l. 1. C. pro socio, & l. cum duobus, §. si in coeunda, ff. pro socio.*

Huic Bartoli opinioni videtur assentire *id. Baldus in d. l. cum oportet, 44 col. 4. & in d. aub. ex testamento, col. 6. vbi recitat opinionem Bartoli, & aliorum; sed dissentit in hoc, quod in maximo lucro diuisio fieri non debeat aequaliter, sed arbitrio boni viri considerata quantitate sortis, qualitate personæ, quantitate industriæ filij, & quantitate lucris; vt si de centum filius lucratus fuisset centum, vel plus, cum tamen alius forsitan lucratus non fuisset quinquaginta, maior tunc pars filio tribuatur, at- tenta ipsius industria, & diligentia, arg. l. si heres, ff. ad l. falc. & ad tradita per Pet. Phil. Corne. in cons. 213. in subscriptione, litera B. par. 3.*

In hac tantorum virorum dissensione, vidi aliquos sic distinguentes,
45 & præsertim *Pet. de vbal. in suo tract. de duob. fratrib. Aut filius cum pecunia patris negotiatur nomine patris, prout præsupponitur quando contrarium non apparet, ex eo, quod cum pecunia eiusdem negotiatur, arg. l. ex morte, §. 1. & ff. quod. & fac. iur. Aut negotiatur nomine proprio, & eiusdem periculo: Aut denique nomine communi, & communi periculo. Primo casu, ex quo nomine patris cum pecunia patris negotiatur, totum lucrum profectitium censetur, *Bar. in d. l. illud, de collat. & in d. l. cum oportet, in prin. ff. de bo. qua lib. & in l. sed plures, §. in arrogato, ff. de vul. & pup. vbi dicit profectitium peculium illud esse, quod ex substantia patris proficiscitur, & quicquid acquirit filius beneficio, seu occasio- ne patris: Quare cum hoc totum patri acquiratur arg. l. quod procura. ex re. ff. de procur. communicari etiam debet post mortem patris inter fra- tris. *Bart. in l. fratror. à fratre, col. 8. ff. de cond. ind. *Bal. in l. si emancipati, C. de collat. l. fin. C. de collat. & tradunt DD. in d. l. certum, C. fam. ercis. vbi etiam tex.****

Dixi cum pecunia patris, nam si cum pecunia propria filius negotia-
48 retur, etiam nomine paterno, probabilius est, quod sibi soli non patri acquiratur, *DD. & Dec. in l. illud, col. fin. C. de col. Roman. cons. 469. Ang. cons. 75. col. 2. & Aym. Cra. cons. 125. n. 10. & cons. 165. n. 5. vol. 1.*

Secundo casu, quando scilicet nomine proprio, & eiusdem periculo
49 negotiaretur filius, sibi totum quærit, nec communicare fratribus tene- tur, licet cum pecunia patris sit negotiatus; per l. si vnus ex socijs, §. si quid ff. pro soc. & l. idemque si ff. mand. & faciunt, quæ inferius ego dixi hoc eod. cap. limitat. 4. n. 76. cum plurib. seqq.

Vltimò verò casu veram esse opinionem Baldi superius n. 44. rela-
tam, voluerunt antiquiores, hac præsertim ratione (vt opinor) quia
50 censetur aduentitium, quicquid labore, & industria acquiratur, vt d. l. cum oportet, C. de bo. qua lib. vbi Bart. Bal. & DD. & Bart. in l. illud, de collat.
51 & aduentitia patre etiam superstitè acquisita, nemo cum fratribus di- uidere

uidere cogendus est, *l. fin. C. de collat. Dec. cons. 68. n. 1. & Bertach. in par. 2. sui repert. verb. frater confert. vers. 8. d. l. cum oportet, §. si in autem C. de bo. qua lib. & Bald. in aub. ex testamento, 6. col. C. de collat. De hac materia vi- de omnino Socin. cons. 92. col. 9. vers. circa secundam, vsque ad fin. vol. 1. & cons. 10. alias 162. vol. 2. vbi latè de lucro factò per filium ex pecunia pa- tris, cui acquiratur, & eod. vol. cons. 40. alias 192. vbi ponit succinctè quinque conclusiones.*

Amplia 12. regulam supradictam non solum procedere quando,
52 cum pecunia patris filius negotiatur, sed etiam quando lucratur labo- rando in re patris, nempe agrum ligonizando, arando, vel alia faciando; Hoc enim casu licet prima facie pleno iure videatur lucrum quæri pa- tri, quia opera cedit rei, *l. si in area ff. de cond. ind. Tamen secundum opi- nionem Bartoli relata in præcedenti ampliatione, cui opinioni adha- sit in proprijs his terminis *Bal. in l. certum, col. vlt. C. fam. ercis. cum de- claratione tamen de qua in supradicta ampliatione dixi esse de mente eiusdem Bald. in d. aub. ex testamento, æquum est, quod filius habeat par- tem lucris, illique operanti pretium operæ tribuatur, labor enim, & pe- cunia diuisionem recipiuntur, l. scio amico, ff. de an. leg. & Oldrad. cons. 120. & labor non debet defraudari, *Bal. in l. precibus, col. 4. C. de impu. & al. sub. l. pen. §. illo, C. de nec. seru. nec debet esse vacuus à mercede. Spec. in proem. vers. hoc ergo.***

Amplia 13. regulam quando reuisis inter socios rationibus ante-
54 quam finiretur Societas, & diuisio lucro, alter eorum partem ipsi assi- gnatam consequi non curat, sed illam in Societate relinquit. Tunc enim lucrum, quod prouenire potest ex ipsa lucris parte, finita Societate com- mune debet esse, non proprium illius socij. Ita sentit *Pet. de vbal. in suo tract. de duob. fratrib. par. princip. 5. quæst. . . . Vbi dicit rationem esse, quia quantum ad illud plus, quod dictus Socius retinuit in Societate, non potest dici ipsum nouam Societatem contraxisse. Nam (inquit di- ctus Petrus) in sua erat voluntate quancumque sibi placebat illud plus recuperare, etiam si Societati non expediret: Imò illud plus, ex quo non erat de Societate, Societatis periculo cedebat, non creditoris, ad l. incendium, C. si cert. peti. Ergo consequens est, vt etiam lucrum, quod ex illa parte procedere posset, sit Societatis, non proprium illius: Vbi
55 enim periculum, & onus, ibi lucrum esse debet, *l. cum duobus, §. damna, ff. pro soc. Bertach. par. 3. repert. verb. lucrum non capere, vers. 38. per gl. in l. si is, qui §. 1. ff. commod. & gl. in l. de illo, §. marcellus, ff. pro soc. & in l. 2. §. scini, ff. de hered. vel. act. vend.**

Amplia 14. regulam supradictam quando Societas coita fuit cum
56 pacto, quod vnus poneret v. g. ducentum, & alter operas, & lucrum, &
57 damnum sit æqualiter commune, prout licite fieri potest, secundum tex. in l. 5. ff. pro soc. & Ceph. in cons. 248. vol. 2. n. 12. & Card. in clem. 1. §. fi. q. 9.

Nam hoc casu si promittens ducentum ponere, posuisset forsan trecentum sciente socio, diuisionis tempore non solum communicandum erit lucrum quaesitum ex illis ducentum, quae uenerunt in conuentione, uerum etiam lucrum, quod perceptum fuit ex alijs centum positis ultra promissionem, *Pet. de Perus. par. 5. quaest. 30. tract. de duob. fratrib.* Cuius ratio est, quia socius ponens in Societate illa centum extra promissionem, sciente altero socio, & non contradicente, tacite uidetur consentire ad Societatem; Tacite enim, & re ipsa Societatem contrahi, scribit *Ioan. Lup. in reper. rubr. de don. int. vir. & uxor. col. 121. post medium, & faciunt ea, quae dixi superius cap. 2. in princ.* Dixi, quod tale lucrum aequaliter sit diuidendum. Nam licet saepe hoc, quod ultra promissionem positum fuit in Societate nulla interuenerit conuentio, tamen accedere debet conuentioni iam super alijs factae, & regulari secundum illam; Accessorium enim sequitur naturam sui principalis, *reg. accessorium, de reg. iur. in 6. l. quae de tota. ff. de rei vend. l. fin. & ibi Bart. C. per quas pers. nob. ac. Cle. 2. de prob. Franc. Aret. in l. ex duobus, S. etiam, col. 3. circ. princ. vers. Baldus tamen, & in l. ex pup. eo. tit. & Card. in d. Cle. 2.*

Extende hanc decimam quartam ampliacionem non solum procedere quando sciente consocio illa centum ultra promissionem posuisset socius, sed etiam quando eo ignorante: Nam tunc ex eo, quod nomine communi illis usi fuerunt locij, poterit ponens operas, hoc ratificare, & de tali lucro participare, faciunt tradita per me superius hoc eod. ca. ampliati. 7. n. 14. & seqq. ubi ratificationis materiam sufficere tractaui. Vide ad hoc *tex. valde bonum in l. communis seruus, S. fin. ff. de acq. pos. & per illum tex. Alex. conf. 110. vol. 1. col. 2. & c. rati. de reg. iur. in 6. l. si ego, ff. de negot. gest. & Dec. conf. 226. col. 2.*

Amplia 15. regulam supradictam procedere etiam in Societate animalium. Nam & lucrum eorum saluo capitali pro domino, aequaliter diuidi debet, ita ut medietas lucri sit domini, alia uero medietas pastoris, qui animalia pascenda suscepit. *Bertach. in 5. par. sui reper. verb. Societas diuiditur, vers. 4. Bal. in l. cum duobus, S. si in coeunda, ff. pro soc. & tenet eleganter Pet. de Ubal. in tract. de duob. fratr. p. 5. quaest. 24. per d. l. cum duobus, S. si in coeunda;* Vbi multis, & firmissimis rationibus hanc ampliacionem confirmat, & declarat, & contrariam opinionem adducit, quam tamen refutat eleganter, ideo ad illum recurrere, quia pulchra est quaestio, & materia subtilissima, quae faciet tibi magnum honorem, cum in dies occurrere possit ea sus. Hanc etiam sequitur *id. Bertach. in 2. par. sui reper. verb. fructus animalium, vers. 1.* ubi subiungit hoc in dubio uerum esse, nisi aliud actum sit; Nam hodie ut plurimum prouidetur Pastori- bus de salario, & non habet partem in fructibus.

Amplia 16. regulam (& haec ampliatio uenit illatiue ex praecedenti) quando Colonus partiarus, qui habet boues, & similia animalia communiter

muniter cum domino, eos boues locat alijs pro certa mercede, uel cum eis quouis alio modo lucratur; Tale enim lucrum communiter diuidi debet inter dominum, & colonum partiarium, faciunt optimè, quae dixi in supradicta proximiore ampliacione, & ratio est, quia de natura Societatis tatis est, ut ubi periculum, & damnum, ibi sit, & aliquod lucrum, ad tradita per *Bar. in l. vnus, in prin. & per Azor. in inst. mor. p. 3. lib. 9. de Societ. & mand. cap. 1. per tex. in d. l. si non fuerint, S. Aristo. ff. pro socio, & l. cum duobus, S. quidam sagariam, in fin. ff. pro soc. & est gl. in l. si is qui, S. i. ff. comm. & in l. de illo, S. marcellus, ff. pro soc. At ex tali locatione animalium, & laboritio, potest in illis dominus recipere deteriorationem, siue damnum. Ergo, &c. Nec obstat, quod quis possit uti re communi etiam inuito socio ad usum destinatum, *gl. in l. arboribus, S. nauis uer. nauigetur, ff. de usufr. S. Religiosum, in st. de rer. diuisione, l. merito, ff. pro soc. & Bertach. in suo reper. p. 5. verb. socius non potest, vers. 29. & per Bal. in l. v. C. de testam.* Nam per hoc non inferitur, quod non debeat communicare consocio lucrum, quod acquiritur, *ad tex. in l. duo fratres, ff. de acq. hered.**

Extende hanc 16. ampliacionem procedere etiam in casu, quo socius pacto conueniret, quod alter integre uteretur bobus communibus. Nam nec per hoc licitam ei esse integram lucrorum perceptionem, tradit *Bal. in l. duo fratres, ff. de acq. hered.* sed eorundem pars arbitrio boni uiri consocio debet communicari, *in l. societatem mecum, & l. in proposita, & l. si Societatem mecum, ff. pro socio.*

Amplia 17. regulam procedere nedum in socijs ipsis, uerum etiam in heredibus cuiuslibet eorum: licet enim morte vnus finiatur Societas. *Dec. in l. i. num. 4. C. qui test. fac. pos. Car. Rui. conf. 91. num. 8. vol. 1. & tex. in l. actione, S. morte, ff. pro soc. quaesitum tamen a socio debet heredibus defuncti communicare, Bal. in l. cum in Societatis, C. pro soc. & facit tex. in l. actione, S. morte, ff. de neg. gest. l. haeres socij, ff. pro socio, & d. l. actione, S. i. ff. pro soc. in quibus iurium locis habetur, quod si Societate durante, aliqua communi nomine empta fuerunt, ea communicanda sint heredibus defuncti; Mors namque non distrahit praeterita comercia, sicut nec morte superueniente tollitur lucrum praeteritum, *d. l. actione, S. i. ff. pro soc.* Imò quod hoc etiam procedat si proprio nomine socius quaesierit, facit *l. si quis Societate, ff. pro soc.* Defunctus enim ius, quod iam nactus erat in uita transmittit ad heredes, sicut transmittit obligationem ad damna si esset, prout aduertit *Bar. in d. l. actione, S. morte, ff. pro soc. & aduertit Ang. in inst. de soc. S. soluitur, per tex. in l. uerū, S. in heredem, ff. pro soc.**

Restringe tamen hanc 17. ampliacionem procedere tantummodo in quaesitis socio uiuente, non autem in luctis factis post ipsius mortem a consocio; In his enim non habere partem heredes, nisi cum istis renouata esset Societas expressè, uoluit *Bal. in l. patruus, C. com. utr. iud. Cor. conf. 1. vol. 1. & clara sunt iura superius allegata; hoc idem sentit Bart. in l. Tibium, &*